

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, M.DCCXI

Sectio Septima. Argumenta M. Norberti de Elbecque.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84777](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84777)

entia erronea, & sic jam cognosceret se peccare novo peccato: non est autem licitum suadere alteri, ut ponat opus, quod suadens cognosceret esse peccatum: ex. gr. putat quis per errorem vincibilem quod perjurium in re levi non sit mortale: ego teneo eum directe docere, quod sit mortale; eo autem ipso quod illi dico esse mortale, immo cum, juxta nos, numquam detur novum peccatum sine nova advertentia, & numquam detur ignorantia vincibilis, quod perjurium non sit mortale, sine advertentia actuali de ipso peccato in ipsa causa perjurij, seu in ipsa ignorantia vincibili, eo ipso non licet suadere alteri, ut pejeret, non tantum, quia suaderet rem ex se intrinsece malam, sed etiam ab ipso pejerante cognitam saltem ex levi advertentia ut malam: nam, juxta nos, qui laborat ignorantia vincibili, quod perjurium non sit mortale, eo ipso advertit in ipsa ignorantia se peccare, nec non etiam se peccare ponendo opus, quod non examinavit, ut debet, an sit peccatum. Hinc totum argumentum est potius contra Palanco, qui negat necessitatem esse actualem advertentiam ad ignorantiam vincibilem, & ad peccatum. Imo, quod mirabile est, *qu. 12. n. 7.* querit, quid faciendum, quando proximus laborat ignorantia invincibili; & ait in eo casu nos nec licite posse consulere, quod juxta eam, nec quod contra eam operetur, sed tenemur eum ab errore liberare. Hæc Palanco. Sanè si tenemur liberare ab errore docendo verum illum, qui est in errore invincibili, qui plerumque longè difficilius eraditur, quam error vincibilis, quia ignorantia invincibili laborans nullum habet prudentem de suo errore scrupulum, & judicium; quanto magis tenebimur liberare illum, qui errore vincibili laborat, cum, juxta nos, omni vincibili errori semper jungatur actualis prudens formido de eodem?

N.
298.
Palanco.

SECTIO VII.

Argumenta M. Norberti de Elbecque.

SUMMARIUM.

Laudatur P. Gabriel de la Chiusa, n. 299.

Argumenta M. Elbec. n. 300. 301.

Solutio, ibid.

Non dico, quod ad peccatum necessaria sit cognitio reflexa, satis est exercita malitia, n. 302.

Trahit S. Bernardum, n. 303.

Trahere deberet Patres dicentes non esse de necessitate peccati, & ignorantia vincibilis advertentiam, n. 304.

Utique dogma salvandum, quod ad pecca-

tum necessaria sit advertentia, & quod dentur peccata ignorantia; Adversarij primum non salvant, n. 305.

Quo sensu Sorbona, & Lovanium damnent necessitatem advertentia ad formale peccatum, n. 306.

Juxta me satis advertentia in se, vel in causa, n. 307.

DD. quos pro se trahit, stant pro nobis, n. 308.

Arguit, quia dantur peccata ignorantia, & hanc rationem vocat peremptoriam, n. 309.

Ut dentur peccata ignorantia, satis per nos est, ut ea non cognoscantur directe in se, necesse tamen, ut in sui causa cognoscantur esse peccata, n. 310.

Nostrum fundamentum confirmat, dum infirmat, n. 311.

Propria doctrina convenitur, n. 312.

Peccatum Philosophicum, n. 313.

Reverendissimus P. Gabriel de la Chiusa, N. Regis Hispaniarum predilectæ Consortis Confessarius, vir ob religiosi instituti austeritatem, & morum probitatem Deo æquè, ac hominibus charus, cuique nihil est, quod Societas Jesu non debeat, cum nihil sit, quod non mercatur, & quod mirere, non rogatus ultrò eam ubique, sive præpotenti Regine suæ, sive religioso suo patrocínio, aperto Marte, tuetur, legendam mihi obtulit Theologicam dissertationem M. Elbecque, doctissimæ Prædicatorum Familie illustre decus; licet autem certum mihi sit vix aliquid obijci posse, quod solutum non sit, nolo tamen præterire, quæ diserto calamo contra nostram sententiam edisserit.

Itaque *art. 6. conclus. 1.* ait non requiri ad N. formaliter Theologicè peccandum actualem advertentiam ad peccati malitiam, imo *conclus. 2.* ait, nec requiri advertentiam virtutalem.

Probat primò; quia de fide est dari peccata ignorantia: ergo peccatur, quin advertatur. Sed contra; quia quàm falsa sit consequentia, constat ex dictis.

Probat secundo ex PP. nam S. August. N. lib. 1. *Retract. cap. 15.* ait: *Qui nesciens peccavit, quia voluit fecit, etiamsi non quia voluit peccavit, nesciens peccatum esse, quod fecit: ita nec tale peccatum sine voluntate esse potuit, sed voluntate facti, non voluntate peccati, quod tamen factum fuit, hoc enim factum est, quod fieri non debuit: ergo (ait §. 2. n. 1. pag. 251.) opera ex ignorantia juris naturalis facta non sunt involuntaria, etsi sic operans, nesciens peccaverit; eum enim ipsi facto, quod cognoscit, sit intrinseca malitia, eo ipso quod cognoscit.*

cognoscit factum, cognoscit peccati sui speciem. Sed contra primo, quia si cognoscit peccati speciem, eo ipso peccat cum cognitione peccati; ergo non peccat sine cognitione. Contra secundo, quia sicut S. Augustinus dividit voluntatem facti a voluntate peccati, ita etiam cognitio facti separanda est a cognitione peccati. Contra tertio, quia nos non dicimus, quod ut quis peccet cum advertentia, reflectere debeat supra malitiam, non enim idem est advertentia peccati, ac cognitio reflexa peccati, cum satis sit advertentia exercita, ut supra dixi; ergo sibi tribuat, si nos non intelligit, confundens advertentiam exercitam peccati, quam volumus necessariam, cum reflexa, quam negamus necessariam. Addo me supra explicuisse eum S. Augustini textum, & eo contra Catholicos, nec non etiam alios, quos trahit l. c. M. Elbecque, utuntur Janenistæ, ut contra Catholicos probent invincibilem ignorantiam non excusare.

N. 302. Probat tertio ex S. Bern. lib. 1. de Precept. & dispens. cap. 14. dicente, *Sive malum putes bonum, quod forte agis, sive bonum malum, quod operaris, utrumque peccatum est.* Sed contra, tum quia hoc probat invincibilem ignorantiam non excusare; tum quia dum S. Bern. ait, *putes*, quod idem est, ac *judices*, eo ipso ad summum negat non esse de necessitate ignorantie vincibilis iudicium, non autem non esse necessariam advertentiam peccati; quare Elbecque trahere debet textus Patrum dicentes non esse de necessitate peccati, nec ignorantie vincibilis advertentiam. Omitto textum S. Hieron. quem antè explicui. Miror autem quomodo Elbecque n. 9. pag. 256. dicat, nihil amplius desiderari posse ad nostri dogmatis refutationem, quandoquidem Scriptura, & PP. non tantum nostram sententiam, sed etiam nostrum loquendi modum, & terminos, & phrasim refutant; dicunt enim nesciendo peccare, qui per impenitentiam cadunt, qui sibi licere putant, quod malum faciunt. Sed contra; quia quod PP. dicunt, verum est, at ubinam dicunt, per hoc quod ignoranter peccetur, ideo peccetur sine omni advertentia, cum semper asserant advertentiam esse necessariam, ut objectum sit voluntarium, liberum, & peccatum. Debet igitur utrumque dogma salvari, nempe quod ad peccatum necessaria sit advertentia, & quod adhuc peccent homines sæpe ex ignorantia: dicere autem, quod dum peccatur ex ignorantia, peccetur sine advertentia, est negare primum: quare aliud est, quod non advertatur peccatum in opere sequente ad ignorantiam, & hanc ad-

Tom. I.

vertentiam esse necessariam negant PP. & nos; aliud quod non advertatur peccatum in opere sequente ad ignorantiam; non advertatur, inquam, in ipsa ignorantia, & in ipsis malis passionibus, & affectibus liberis, ad quos sequuntur plura peccata; & hanc advertentiam esse necessariam docent PP. & nos: igitur ignorantia est non advertentia peccati in opere sequente ad illam; non autem est non advertentia peccati in ipsa ignorantia, aut libera prava passione, & operis in ipsidem. De Synodo Palestina latè dixi supra.

Dices ex Elbecque §. 3. n. 3. opinionem, N. 306. quæ ad peccandum formaliter requirit advertentiam ad malitiam, fuisse sæpe damnatam ab Universitate Sorbonensi, & Lovaniensi, & pluribus Episcopis, tamquam scandalosam, falsam, perniciosam &c. Respondeo in hoc sensu esse damnatam, nempe quod requiratur semper advertentia peccati in se, ita ut non satis sit advertentia peccati in sua causa; non autem esse damnatam, nec damnabilem in sensu disjuncto, quod necessaria sit advertentia peccati, vel in se directè, vel indirectè in sui causa. Igitur qui inferunt, ex eo quia affirmamus ad omne peccatum requiri semper advertentiam peccati, inferunt, inquam, nos affirmare, quod semper requiratur advertentia peccati in se, nos non intelligunt: nos enim affirmamus ad peccatum necessariam semper esse advertentiam, sive in se, sive in causa; negamus autem esse semper necessariam determinatè advertentiam peccati in se; & quia sæpe non distinguitur non tantum ab Adversariis, sed etiam ab aliquibus, qui non omnia verba ponderant in sua doctrinà, ideo isti dederunt occasionem damnatæ; Adversarij autem, quia non est necessaria advertentia peccati in se, intulerunt ad peccandum formaliter nullam peccati advertentiam necessariam esse.

N. 308. Probat quartò ex S. Thom. & Thomistis. Sed contra; quia supra ostendi pluribus D. Thomæ textibus, eum stare pro nostra sententià. Contra secundo, quia quidquid sit an DD. quos citat Elbecque §. 5. reverà doceant non dari invincibilem juris naturæ ignorantiam; quidquid, inquam, sit, hoc scio non esse ad rem: aliud enim est non dari invincibilem juris naturæ ignorantiam, atque adeo peccare omnem, qui contra jus naturæ operatur; aliud quod ille peccet sine advertentia; immò si omnis juris naturæ ignorantia est vincibilis, eo ipso datur advertentia ad ignorantiam: ergo ex eo quod omnis, qui contra jus naturæ operatur, peccet, non infertur peccare sine advertentia peccati; imò infer-

Z

infer-

infertur peccare semper cum aliqua peccati advertentia, cum omnis juris naturae ignorantia sit, ut vult, vincibilis. Contra tertio: Longè plures, & fortè nobiliores retuli pro me Thomistas, quam pro se Elbecque refert, immò quos refert, sunt contra eum;

Conrad. nam Conradus eo ipso quòd dicit, *permittit peccatum, & non cogitat, sed tantum deberet cogitare, & imputatur sibi propter negligentiam peccatum*, dicit quòd nos, nempe peccare in negligentia, quia non cogitat ut debet; tò autem debet, intelligendum est, debet moraliter; ergo debet cognoscere tale debitum.

Gonet. Similiter Gonetus itat pro nobis, nam expressè ait, quia licet talis carentia cognitionis, seu advertentiae malitiae peccati, & difformitatis ejus ad legem naturalem, non sit voluntaria directè, & in se, benè tamen indirectè, & in sua causa, nempe in pravis affectibus concupiscentiae, & in passionibus, quas aliqui voluntariè non reprimunt, & quibus Divine illuminationi obitaculum culpabile ponunt, ut ait S. Ambrosius. *Errat oculus, ubi errat affectus, affectus ergo deceptio, est deceptio visus*. Hæc ferè ad verbum Gonet. Ergo qui ex ignorantia voluntaria operatur contra legem, peccat in eadem ignorantia, & cognoscit se suis peccaminosis affectibus cæcare intellectum, adeoque ea opera cognoscit esse peccata in ipsis ignorantiae causis, quæ sunt, & quas cognoscit esse peccaminosas. Demum Sylvius tuetur nostram sententiam, dum asserit ad peccatum factis esse inadvertentiam indirectè voluntariam, quando alicui per ejus negligentiam accidit, quòd nulla ei cogitatio obvenit. Ecce refundit peccatum sequens ad negligentiam in ipsam culpabilem cogitandi negligentiam, quæ non potest esse sine advertentia.

S. Ambrosius. *Errat oculus, ubi errat affectus, affectus ergo deceptio, est deceptio visus*. Hæc ferè ad verbum Gonet. Ergo qui ex ignorantia voluntaria operatur contra legem, peccat in eadem ignorantia, & cognoscit se suis peccaminosis affectibus cæcare intellectum, adeoque ea opera cognoscit esse peccata in ipsis ignorantiae causis, quæ sunt, & quas cognoscit esse peccaminosas. Demum Sylvius tuetur nostram sententiam, dum asserit ad peccatum factis esse inadvertentiam indirectè voluntariam, quando alicui per ejus negligentiam accidit, quòd nulla ei cogitatio obvenit. Ecce refundit peccatum sequens ad negligentiam in ipsam culpabilem cogitandi negligentiam, quæ non potest esse sine advertentia.

N. Probat quintò, §. 6. pag. 284. hæc ratione, quam n. 1. vocat peremptoriam, immò n. 2. dicit esse demonstrationem veluti Mathematicam. Dantur peccata ignorantiae: ergo peccari potest sine ullà peccati advertentia. Antecedens est de fide; consequentia, inquit, est evidens: nam si ad peccandum formaliter requiratur notitia malitiae; ergo solum peccat, qui novit; ergo non peccat, qui non novit; ergo non peccat, qui ignorat; ergo nemo peccat ignorans: ergo non dantur peccata ignorantiae. Confirmat: quia ignorantia, & scientia opponuntur privativè, & consequenter mutuo se excludunt, adeo ut, quantum substituis cognitionis in operante, tantum ignorantiae detrahas, necesse sit: ergo si ad peccandum requiritur scientia, numquam verè ex ignorantia peccabitur.

Peccatum enim ignorantiae dici nequit, quòd peccatum esse negatur, nisi in quantum cognoscitur; & hoc est, quòd SS. PP. adeo urgebant contra Hæreticos, nimirum peccata ignorantie nulla dari, si ad peccandum peccati notitia requiritur. Respondeo N. hoc argumentum ad evidentiam solummodo esse: ut tueamur peccata verè ex ignorantia, satis est, ut ea non cognoscantur directè in se, ut sunt omnia, quæ sequuntur ad ignorantiam vincibilem, hæc enim omnia ignorantur esse in se peccata; non autem ut vera dentur peccata ignorantiae, necesse est, ut non cognoscantur indirectè, & in sui causa esse peccata, immò necesse est, ut cognoscantur esse peccata in sui causa, nempe vel in causis ignorantiae, quales sunt omnes voluntariae passionis, & pravæ affectiones, vel in ipsa ignorantia culpabili. Judicet modò discretus Lector, an ratio sit peremptoria, an sit demonstratio Mathematica, an talis sit ut à nobis infirmari non possit.

Probat sextò, evertendo nostrum fundamentum. Si ad peccandum requireretur aliqua peccati notitia, ideo esset, quia aliis M. El. peccatum non foret satis voluntarium: atqui etiam si nulla ad sit peccati notitia, peccatum potest esse sufficienter voluntarium: ergo ruit præcipuum nostrum fundamentum. Maior, inquit, est noster veluti Achilles. Minor probatur ex S. Thom. 1. 2. qu. 6. art. 3. Tunc dicitur aliquid voluntarium indirectè, & reducitur sicut in causam in agens, ex eo quòd non agit, cum potest, & debet agere; live, ut ait art. 8. *cum aliquis actu non considerat, quòd considerare potest, & debet, quæ est ignorantia male electionis, vel ex passione, vel ex habitu proveniens; sive cum aliquis notitiam, quam debet habere, non curat acquirere*. Sed non infrequenter contingit peccantē sic esse pravè dispositum, nempe quoties scienda nescit, aut sciendi incuria, aut discendi desidia, aut verecundia inquirendi, ut loquitur D. Bern. aut S. Bern. etiam negligentia orandi, atque reverà sic semper contingere, dum ex ignorantia quidpiam sit legi naturali adversum, ut fusè probavit art. 4. ergo sufficiens voluntarium ad peccatum reperiri potest, etiam dum nulla habetur peccati suspicio. Sed contra; quia tantum abest, ut ratio adducta evertat nostrum fundamentum, quin evertit sententiam oppositam; ut enim expressè asserit art. 7. §. 3. n. 2. pag. 318. vult ad peccatum necessarium esse, & sufficere voluntarium N. indirectum, & illud voluntarium reperiri in eo, qui quidpiam agit intrinsecè malum, quamvis non attendat ad actionis suæ perveritatem; quia nimirum semper ex negligentia

S E C T I O VIII.

Dubium Theologicum, quandoam omissio imputetur ad culpam?

§. I.

Prima sententia.

S U M M A R I U M.

Occasio dubij, & status questionis, n. 314.

Prima sententia ait, omissionem imputari ad culpam, quando instat preceptum, n. 315.

Rationes, n. 316. 317.

Rejicitur, quia implicat peccatum externum sine interno, n. 318.

Omne preceptum affirmativum duo dicit, unum directe, aliud indirecte, n. 319.

gentia ejus est, quod non reflectat ad actionis suae malitiam; ignorantia autem, quae est ex negligentia, est indirecte voluntaria, & ad culpam imputatur. Similiter l.c.n. 3. postquam explicuit axioma, Nihil volitum, quin praecognitum, nempe nihil volitum directe, quin praecognitum, verum est; nihil volitum indirecte; falsum, si debeat esse praecognitum actu, satis enim est, ut sit praecognitum potentia; subdit: Sufficit igitur, quod possit aliquid cognosci, ut censetur indirecte volitum, ad volitionem scilicet ejus, quocumque indivisibiliter conjunctum est. Et si hoc sit Adversarij velle, & cognoscere virtualiter, & interpretative, nihilque aliud requirant ad peccandum formaliter, nobiscum, & (uti reor) cum Ecclesia Catholica loquuntur. Haec Elbecque. Ecce vult ad peccatum satis esse voluntarium indirectum; & quoad hoc verum dicit, non tamen quoad hoc, quod voluntarium indirectum non praerequirat cognitionem indirectam, seu in causa; ut enim directe volitum debet esse directe praecognitum, ita indirecte volitum debet esse indirecte praecognitum; immo sicut omne indirecte volitum supponit aliud directe volitum, in quo illud, quod dicitur indirecte volitum, sit volitum; ita à pari omne indirecte praecognitum praesupponit aliud, quod est directe cognitum, & in quo illud, quod dicitur indirecte praecognitum, sit cognitum. In casu nostro opera sequentia ad ignorantiam vincibilem cognoscuntur ut mala in dicta ignorantia; ipsa autem ignorantia cognoscitur ut mala in negligentia, & alijs causis ejusdem ignorantiae: ergo sicut opera sunt libera indirecte in ignorantia, & causis ignorantiae directe volitis, ita cognoscuntur indirecte in eadem ignorantia, & hujus causis directe cognitae ut malis.

Probat 7. quia sequitur (ait pag. 287. §. 7. n. 1.) quod qui Deum ignorat, aut de Deo actu non cogitat, quantumvis grave peccatum committat, non peccabit, nisi forte philosophice, quae est opinio damnata ab Alexandro VIII. Sed contra; quia cum per me, & ferè omnes invincibilis ignorantia Dei repugnet, eo ipso omnis talis ignorantia erit vincibilis, vel in se, vel in sui causa; ergo semper habebit aliquam Dei cognitionem, vel directe, vel indirecte in causa dictae ignorantiae, & in ipsa ignorantia. Omitto alia absurda, quae sunt ad evidentiam soluta.

Occasione peccati ad ignorantiam vincibilem sequentis, seu peccati in causa sua tantum voluntarij, oritur dubium, quandoam imputetur ad culpam peccatum sequens ad vincibilem ignorantiam, seu peccatum in sua tantum causa voluntarium? Hoc autem tam quæri potest de peccato omissionis, ex. gr. quandoam omissio sacri imputetur ad culpam illi, qui se somno tradit, ob quem praevidet omittendum sacram; quam de peccato commissionis, ex. gr. quandoam homicidium imputetur ad culpam ei, qui se inebriat, & ad ebrietatem secutura homicidium, aut pollutionem praevidet. Porro, ut distinctè procedam, afferam quid alij Theologi inter se pugnantes sentiant; deinde meam mentem explicabo; puto enim plurimum miseri de nomine, & parum de re; & conscientiae perinde esse quacumque sententiam. Quia autem praeter alijs hoc egregiè tractat M. Godoy tom. 1. in l. 2. d. 24. pleraque ex eo sumam, neque enim pudet me tam praecleari Magistri discipulum esse, cum ejus doctrina quantum trahit ad se intellectum meum, tantundem ejus modestia meam captivat voluntatem.

Prima sententia ait, tunc tantum omissionem imputari ad culpam, quando instat preceptum omittendi actum externum. Ita Marfil. in 2. qu. 21. art. 2. conclus. 4. Altisiodor. lib. 2. tr. 29. cap. 1. & solet etiam tribui S. Thom. 2. 2. qu. 79. art. 3. ad 3.

Probat primò ex S. Thom. 1. 2. qu. 71. art. 3. ad 3. Dicendum, quod peccatum omissionis contrariatur precepto affirmativo, quod obligat semper, sed non ad semper, & ideo solum pro tempore illo aliquis cessando ab actu peccat, pro quo preceptum affirmativum obligat: ergo cum preceptum affirmativum audiendi sacrum non obliget ante horam duodecimam, quâ

N.

314.

M. God.

N.

315.

Marfil.

Altisiod.

S. Thom.

316.

S. Tho.